

PSALMUS

OCTOGESIMUS NONUS.

1 Oratio Moysi hominis Dei.

D Omne, refugium factus es nobis: à generazione in generationem.

2 Priusquam montes fierent, aut formaretur terra, & orbis: à seculo & usque in seculum tu es Deus.

3 Ne avertas hominem in humilitatem: & dixisti: Convertimini filii hominum.

4 Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hecera, qui præterierit.

Et custodia in nocte, & quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.

5 Manè sicut herba transeat, manè floreat, & transeat: vespero decidat, induret, & arescat.

6 Quia deficitus in ira tua & in furore tuo turbati sumus.

7 Posuisti iniurias nostras in conspectu tuo, scilicet software in illuminatione vultus tuus.

8 Quoniam omnes dies nostri defecerunt: & in ira tua defecimus.

Anni nostri sicut aranea meditabuntur: 10 dies annorum nostrorum in ipsis, sepe aginata anni.

Si autem in potentatibus octoginta anni: & amplius eorum, labor & dolor.

Quoniam supervenit manufuetudo, & corripitur.

11 Quis novit potestatem ira tua: & p[ro]timo re tuo iram tuam: & dinumerare?

Dexteram tuam sic notam fac: & eruditos corda in sapientia.

13 Convertere Domine usquequo: & deprecabis isto super servos tuos;

14 Repleti sumus mane misericordia tua: & exultavimus, & delectati sumus omnibus diebus nostris.

15 Letati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti; annis, quibus vidimus mala.

16 Respice in servos tuos, & in opera tua: & dirige filios eorum.

17 Et sic splendor Domini nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos: & opus manuum nostrarum dirige.

Titulus, & Argumentum.

Ver. 1.) Oratio Moysi hominis Dei. Domine refugium factus es nobis à generatione in generationem.

IT ULI forma, Moysis excepto nomine, in Pl. 16, eadem est, & in 85, in quibus Davidis exprimitur nomen, denique in 10. ubi dicitur, Oratio pauperis. In prioribus autem ratio redita à nobis cur oratione vox a signatur certis Psalmis. De Moysi cur hic, & aliis locis a appellatur homo Dei, seu vir Dei, ut legit Hieron., b, docui explanans Perrum c, qui Prophetas, vocat fandos Del homines; quem ad modum Paraphras in itulo sitio, Moslem Prophetam nominat. Oratio quo oravit Moyses Prophetam Domini quando peccavit populus domus Israel in deserto August. cognitionis causam dat, quia Prophetas erat uox Teft. & minister veteris; Euthymius q, quoniam iste Psalmus illius congrua, quæ per baptismi lavacrum seu aquam affecti sunt homines Dei, cum etymologia Moysis importet de a-

Titulus h[ab]et Psalms
ex Psalms
ex Psalms

1. Para. 32.
14. lib. 2, 20.
15. Deut. 33.
2. Ioh. 14, 16.
3. Ep. 1, 2.
4. Ep. 1, 2.
5. Ep. 1, 2.

Moles qua-
re Prophe-
ta vocatus.

ti diuq[ue] terrenarum rerum videntes, contendebat oratione huiusmodi: à Deo impetrare, ut ab ea vanitate traduceretur; et que ad solidum amorem bonorum eternorum. Petebat etiam, orans pro peccatis ejusdem, p[re]terim in deferto commissus, ut indicare recitatus ex Paraphras titulus, liberationem ab errorum presentis brevis, ac fragilis vita. Urte quemadmodum Deus indignationis exempla edit, si dignaretur potuisse ac benignitas indicis ostendere, atque demum de redemptione, ac redemptoris adventu exhilarare, & efficere, ut omnium opera dirigenteretur in viam pacis eternae. Describitur item hic humani generis mif-

Argum. exp. 10.

Aqua eductum, Cassiodorus utramque causam conjungit, & p[ro]ficiuntur, quod etiam habet Haimo & alii, ut intelligimus diversum esse ab alio qui dicerentur eodem nomine Moses. Sed quod hominem Dei distinguunt Cassiodorus post illum Remigius, & Bruno Cartthusianus à servo, nec hominem aliquius appellari vult, nisi qui sit liber, & amicus eius, in eodem Peri commentatori docui non esse verum, & fatis indicavi in titulo Pl. 35, non differe à servo, five famulo, atque sic & vulgo usuprare hominem nostrum pro famulo servo nostro, & ita in iure quoque homines pro valetis nominari. Constat eundem Moses vocatum Dei seruus e. Quamvis autem scribatur Deus loquutus ad eundem facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum f, non sequitur, ut Cassiodorus tamen argumentetur, non eidem optime convenire servi vocabulum falva familiariter etiam amicitia. Negabat Christus incepit dictum de discipulis servos, sed amicos g, p[ro]babiliter approbat appelles ipsum magistrum & dominum b, ipsique Apolloli psalmus fit in suis Epistolis nomine servorum indigent. Neque dicerimus à Hieron. h cap. 13, 13. B[ea]tallatum inter hominem Dei, & virum Dei, necessarium, aut perpetuum vide ut, sicut nec ipse valde contendit. Ex i ep[ist]. 12, 20. nomine proprio Moses inter praefatos illum Psalmi audierem esse, Hieron. & leprosarius commentator quod inclusi epistolas, & am decem sequentiam. Quam sententiam sequuntur Rabbini, ut Salomon, quia sunt ante ipsos, ajanque aliqui alios ad alias tribus, hunc ad Ruben ipse dicere. Apollinus sententia eadem latenter quo hujusmodi orationem Moles fundit, & n[on] satis, ait, in quatuor d[omi]n[u]m t[er]ris, qui antea precepit homines reuoluti. De istis & de illis in prefatione t, Hilarium nomino quoque alios sentire ab aliis compositos, quorum nomine insigniuntur; necessariam rationem non videri: probaliter sentire, qui omnium cundens auctorem Davidem affirmant, qui fane numero sunt plures, quidquid hoc loco Arguyanus contradicit. Nominat certe hic admonet, non Moses sed Davidis eff. Plal. 15. utim August. Remigius, Haimo, Bruno Cartthusianus, Hieron. Hugo, Richelius, Euthymius, Valentia, Cajetanus, & sicut omnes recentiores: m[od]o & Hieronymus, & quadam loco preferentes ex hoc psalmi testi Cimonius appellat Davidem. Athanasi item, qui in synopsi videat contraria sententia, in oratione lectanda contra Arsan, hunc tamquam Davidis Plal. citat. Sed & ritus, ut in plurimis, ac emendatoribus codicibus scribitur, nonnulli facit, nempe in dativo a d[omi]n[u]p[er] r[es] p[er] s[er]v[us], homini Dei: quasi significaret non Moses sed plalum, sed illi tribui, ac in eis persona edi, canique. Quamvis idem quandoque occurrit in titulis gerentibus nomen David in eodem dandi cau. Ut propterea non sit argumentum omnino concludens. Notat Hieronymus, o in plurimis, dicibus titulum fuisse psalmi illitus, Psalmus David: in Ep[ist]. 13. Hebraico autem non sicut habefi. Faber Paulus Hebreum refert docentes quod Moses in titulo posuit, fuit unusquisque Propheta diversus à legislatore, quia in hoc Psalmo p[ro]st[er]na homini septuagenario, & octogenario annorum definitus numerus, id est, simus 150. Non simus sed fecimus simi debet hi numeri, & possit legislator Moses vacinari etiam de futuro iusti modi avaria Ispacio. Agellius meminit alijerius opinionis, ut Moses intelligatur pro posteris suis, fiv pro neptibus. Ceterum idcirco Moles legislator nominatur, ut pars major enarratorum tradit, quia vigebat fama Moses ea quæ in hoc psalmi caru. D

Moles legislator nominatur, ut pars major enarratorum tradit, quia vigebat fama Moses ea quæ in hoc psalmi caru. D

Argum. exp. 10.

Hinc de arguento cognosci potest. Nam bonus populi paedagogus Moses illum pueriliter addidit amori, studiisque terrenarum rerum videntis, contendebat oratione huiusmodi: à Deo impetrare, ut ab ea vanitate traduceretur, convertereque ad solidum amorem bonorum eternorum. Petebat etiam, orans pro peccatis ejusdem, p[re]terim in deferto commissus, ut indicare recitatus ex Paraphras titulus, liberationem ab errorum presentis brevis, ac fragilis vita. Urte quemadmodum Deus indignationis exempla edit, si dignaretur potuisse ac benignitas indicis ostendere, atque demum de redemptione, ac redemptoris adventu exhilarare, & efficere, ut omnium opera dirigenteretur in viam pacis eternae. Describitur item hic humani generis mif-

In Psalmum LXXXIX. Vers. 1.

A mferia, quæ ex peccato orta est, quam Moses historiam primus narraverat; sic quem credunt Hieronymum ratiocinatur, & ali nonnulli, & præterea de vita eterna quare p[ro]p[ter] agitur, cuius typus terra per Moys promisam, inquit in inferno Hugo. Non ita præcisus arbitror pro iis compotum qui captivi apud Babylonem tenerentur, ut præferunt Bassi.

Ali ratio, illus ac Theodoreetus. Neque credo Eusebii voces Iudeorum, hoc hic fagi, qui jam expulsi, & à Deo reiecti, reddituri homines, in fine saeculi, & Christum agniti. Quare oratio Homo no[n] n[on] appellari Psalmum istum docet Haimo, & alii, quia quod continet vel oratio eft pro nostra redēptione, vel

causia in eo sunt, quare pro hominibus sit orandum. Ad hanc ad Haimo præter dictasante causas, idcirco Moys enim hoc loco hominem nominari, quia de defectum humanum, qui describitur in Psalmi, & communis est cum omnium homine, ostendit natura hominis apponere autem nomine Dei, ut intelligatur contra dictum defectum libertatis quod crebris est, illiusque misericordie quod subtilis,

& vivit, nihil boni operis agere posse abique eo quia ita conceit liberum arbitrium, ut tuam per singula opera gratiam non negaret, ne libertas arbitrii redundaret ad injuriam conditoris, & ad eum contumaciam, qui ideo liber conditus est, ut ab ipso Deo nihil esse le noviter. Egregia simili hazarde gratia necessitate doctrina salva arbitrii liberata. Sed quoniam affirmat nihil boni operis agere hominem posse abique Deo, si de gratia propriæ dicta intelligit, de bono loquitor opere in ordine, ut dicunt, proportionatio, id est, ad vitam æternam, & quod sit aliquo modo in ordine supernaturali, quoniam ad leviora quedam opera bona moralia merè natura sufficere generaliter concurredum communior est opinio scholasticorum. Qua de re in Theologis nostris alias. Videris is qui in commentariis nomen gerit Hieronymi, verum transcripsiæ, ac perfrinxisse Hieronymum; docens non in actu istius scripturæ, & dum non bella, qui nemp[er] diabolus est, & hostes alii, persequuntur, subtilitas Dei refugere. Attendi Nifens in vocabulo refugit, ut de Deo dicitur infinitum naturæ nostra, & Prophetam operare ut Deus qui est immutabilis, ei qui hinc inde oberrat, fiat in omni generatione refugium, &c. Ut fiet ut Deum ad misericordiam merito sumite initium, ut Gracius anonymus notavit, quem refert Agellius, ex his que ille signumperit obligeat, ficit, tunc Pharaonis tempore, tunc Iose, aliorumque Judicum, tunc poeta tempore Babylonica captivitatis. Inquit etiam sub Moysi persona quoniam loquuntur, & orant inducere videtur, benefic[ia] illa, quia ipsius peculiari collata sunt, ut Cassiodorus obseruat, quemadmodum quando extractus ait, quando decertavit cum Pharaone, & Magis, quando transmisit populum per mare rubrum, quando evitavit murmur, seditionemque populi frequentem, & excedunt Theodoretus, Bassilius, Ricelius, ad generalia tot mundo beneficia, ut creationis, & providentia; hinc autem optimum imperiandi modum est, gratum exilire de præteritate; sic enim habenti dari, hoc est, grato, ab eo qui non habet, id est, ab ingrato auferri d. Hugo præterea captari hoc, ac sequenti versu benevolentiam annotat a potencia, quoniam Dominus appellatur: à benignitate, quoniam dicitur factus refugium à generatione in generationem: ab æternitate, quoniam esse, fuit, & effice perseverare iam inde priusquam fierent montes aut formaretur terra & orbis a seculo, & usque in seculum. Eodem pergit Hieronymus ratio, quod narraturus tristitia, & genus deploratus humanum à laudibus Dei incipit, ut quidquid poeta, homo accidit adversorum, non Creatoris duritia, sed eis qui creatus est, culpa accidisse videatur.

Domine refugium factus es nobis. J. Hieron. e, & Domine habitaculum tu fidelis es nobis, & notat ΥΥΥ μακρον habens habitacionem, quam refugium sonare. Potuit verti deinde res, & qui vitant coeli aliasque exteras injurias in habitaculum refugient, feteque recipiunt. Levior conjectura Agelli, quod Moyses ipse Psalmum istum edidit quia legitur in Deuter. 4 utens eadem Hebreus voce dicitur, & h[ab]et similes verbis: Et ubi est illud: Domine refugium factus es nobis? & Deus noster refugium & virtus, si refugium fugit, si times virtus, si præsidium omnia que vitat que ipsa que securitas quod munera. Postremo Arguanus considerat modos, quibus Christus dicatur pro nobis factus, videlicet similes nobis homo, prolixius orans in agonia, obediens ulque ad mortem. Clemens VII. ut notat his verbis: (Dominus refugium factus es nobis,) pro Symbolo p[ro]fetaffis orans in summis periculis, quando bis in S. Angelum arcem se recepit.

Generatione in generationem.) Hier. q, & P[ro]fetaffium Gallicanum, & Augustinus, in generatione, & generatione, Romanum & Ambrösianum P[ro]fetaff, quod sapientis idem videtur, cum Gallicano, & Cassiodorus à generatione, & progenie, veteris P[ro]fetaffium, in generatione & generationem. Paulo aliter haec recitatur à Collectore notationum in Sextina Biblia editionis LXX. refertq[ue] is Hieronymum r[es] p[ro]fetaffis illis.

Dillingit suo more secundum tropologiam Hugo genitorum, & maiorum. Mala aut est eum exempla, tum confusa: quærenda bona prævenit fugientem. Refugiat[ur] quæ peccato: præficiunt, à tentationibus; perfido à curis diabolus.

Hugo. Non ita præcisus arbitror pro iis compotum qui captivi apud Babylonem tenerentur, ut præferunt Bassi.

Hieronymi tropologia eleganter.

1. Ioh. 14, 27.

2. Ioh. 14, 27.

3. Ioh. 14, 27.

4. Ioh. 14, 27.

5. Ioh. 14, 27.

6. Ioh. 14, 27.

7. Ioh. 14, 27.

8. Ioh. 14, 27.

9. Ioh. 14, 27.

10. Ioh. 14, 27.

11. Ioh. 14, 27.

12. Ioh. 14, 27.

13. Ioh. 14, 27.

14. Ioh. 14, 27.

15. Ioh. 14, 27.

16. Ioh. 14, 27.

17. Ioh. 14, 27.

18. Ioh. 14, 27.

19. Ioh. 14, 27.

20. Ioh. 14, 27.

21. Ioh. 14, 27.

22. Ioh. 14, 27.

23. Ioh. 14, 27.

24. Ioh. 14, 27.

25. Ioh. 14, 27.

26. Ioh. 14, 27.

27. Ioh. 14, 27.

28. Ioh. 14, 27.

29. Ioh. 14, 27.

30. Ioh. 14, 27.

31. Ioh. 14, 27.

32. Ioh. 14, 27.

33. Ioh. 14, 27.

34. Ioh. 14, 27.

35. Ioh. 14, 27.

36. Ioh. 14, 27.

37. Ioh. 14, 27.

38. Ioh. 14, 27.

39. Ioh. 14, 27.

40. Ioh. 14, 27.

41. Ioh. 14, 27.

42. Ioh. 14, 27.

43. Ioh. 14, 27.

44. Ioh. 14, 27.

45. Ioh. 14, 27.

46. Ioh. 14, 27.

47. Ioh. 14, 27.

48. Ioh. 14, 27.

49. Ioh. 14, 27.

50. Ioh. 14, 27.

51. Ioh. 14, 27.

52. Ioh. 14, 27.

53. Ioh. 14, 27.

54. Ioh. 14, 27.

55. Ioh. 14, 27.

56. Ioh. 14, 27.

57. Ioh. 14, 27.

58. Ioh. 14, 27.

59. Ioh. 14, 27.

60. Ioh. 14, 27.

61. Ioh. 14, 27.

62. Ioh. 14, 27.

63. Ioh. 14, 27.

64. Ioh. 14, 27.

65. Ioh. 14, 27.

66. Ioh. 14, 27.

67. Ioh. 14, 27.

68. Ioh. 14, 27.

69. Ioh. 14, 27.

70. Ioh. 14, 27.

71. Ioh. 14, 27.

72. Ioh. 14, 27.

73. Ioh. 14, 27.

74. Ioh. 14, 27.

75. Ioh. 14, 27.

76. Ioh. 14, 27.

77. Ioh. 14, 27.

78. Ioh. 14, 27.

79. Ioh. 14, 27.

80. Ioh. 14, 27.

81. Ioh. 14, 27.

82. Ioh. 14, 27.

83. Ioh. 14, 27.

84. Ioh. 14, 27.

85. Ioh. 14, 27.

86. Ioh. 14, 27.

87. Ioh. 14, 27.

88. Ioh. 14, 27.

89. Ioh. 14, 27.

90. Ioh. 14, 27.

91. Ioh. 14, 27.

92. Ioh.

Verbo ta pro tempore vite humanae, quoct constet annis, Spuid
verbi, & recenset opinione de septem & de triginta: & quod at
Notez, tinet ad posteroitem propere Neforum appellatum **trigesima**
trigesima, vel **trigesima**, vel **trigesima** quasi ter ienam, quod annos tre-
trigesima, vel **trigesima** vixit iher. **nonagima.** At Cicero & Arbe-
trigesima nus & trecentos ei tribuunt, nimurum sumendo genera-
quare **trigesima** tionem pro centum annis. Mytice hoc loco, ut & in aliis
minimus generacionem & generationem fumunt pro ea quod ei-
de finibus nature usque ad Noe, ea quia legis ab hoc post quem non
et ceteris multo post Abraham & Moyes, usque ad Christum, pri-
Senius my- ea que gratia, à Christo ad finem usque, & prima cepit
thies.

Litteralis sensus. Iapla. Litteralis sensus est de omni tempore, & duratione seu de cunctis sub omni duratione hominibus. Symmathus vertit in exactitudinem, in unaquaque generatione.

Ne quum factum Deū refugium dixisset suspicere
quis non aeternū sed temporaneū, & ut nem
miraretur a generatione in generatione factū refugium
nobis, hoc est, ex quo cōsperūt homines esse, ac dei
cēps, quia denique actūs crat de brevitate ac frigide
vitā, & atās nostrā, donec ante omnē creaturā
extūsse, aquā simpliūtē aeternū esse antequam
tempus imaginariū, & creationem, mundū quemadmodū
ejusdem imminētūs Deū declarāt̄ solēt̄; dicendō
sum esse extra, suprave oīlūmū celūm. Extensione
aeternitatis à patre ante, ut dicunt, indicat membrū
primum, secundūm vero eas, quā cōst̄ patre post. M
inimicūt̄ montib⁹ tamquam florib⁹ columnis, qui
d' **Deū 33:11** antiqui vocantur, ut & colles aeterni, de terra qua co
pīo 45:1
Dœū 28:13 pus humanū ex illa formā effūt̄, de cujā agendum
Mones
quodcumq;
accipendi
Nonnūlo,
rum fonten
tia refracta
factos, & genitos in tempore coletūt̄ Deū. Plut
tū sp̄cū, con
trā ſtūcū, hū
g. ſtūcū.
Dœū 33:13 quod definiret id quod semper est, nec habet orūt̄
Deūm ræcipit̄ qđ tñm̄ vñz̄ dñs̄, qđ dñs̄ vñz̄ p̄t̄ dñs̄
m̄vñz̄ dñs̄, patrem, & fallorem mundi allarūt̄ amque
rūm̄ḡ tamq; ingentūm, & inviſiblēm: præterea qđ vñz̄
p̄z̄, ap̄z̄, qđ dñs̄: Gubernatorem, Principem, gen
rem universit̄.

Ero Orige nisi resolu-
tu*s*. *A*busus alia ex parte hoc eodem loco videtur Origen
quem tacito nomine Hieron, i reprehendit praeve-
diximus textum, *Dominus refugium fadus es nobis a genera-
tione in generatione*. *Prius quam montes formarentur
fingetur terra, & orbis terrarum. A seculo usque in ae-
lumnae Deus.* Ita verò edificerant hujus erroris auda-
res, quid anima fuerint ante quam homo in sexi diei
metro conderetur, si Dominus antequam montes firmar-
tur, & fingetur terra, & orbis terrarum refugium
hominum corpora formarentur. Explicat autem po-
mellore distinctione, prò non refugium nostrum fuerit di-
ante conditionem mundi, qui nec dum eramus, sed quod
Deus ab eterno, usque in eternum sit semper Deus. S.
Et si a Senectis citat ex libro primo commentariorum Q
genesii in Epistolas ad Ephesios, qui non extat in operi
libri 6. 27. 28. 29.

edictis, ubi tunc hoc testimoniū corroborabat dicitur extremum Epifoliaz ad Ephesios 1, quām scribit Apostolus quod elegit nos ante mundi constitutionem. Refellit id Sixtus m̄ diligenter Origenem & Hieronymus explain Epifoliaz ad Ephesios: ifque qui hoc loco Hieronymus nomen gerit, licet Origenem hi duo non nominent.

Expositio
loci.
p̄ his &c.

Pr̄tuluḡ montes ferent J̄ Hieron., nascerentur:
bus vero LXX. firmarentur, hoc nescio quō iurē, q̄

Expositio nomen gerit, nec originem in illa non habent:
loc. i Prusquam montes ferent) Hieron, n, nescierunt:
p. iii. & q. bui: vero LXX. firmarentur, hoc nescio quo jure, q.
132. iam codices omnes habent γενιαν, vel γενιαν. Q.
dam Græcus quem Eusebium Agellius putat quod
dici doceat, prusquam montes: gignerentur, vel, paracen-

lio in textu Hebreo, ubi sunt duo verba significantia partitum item, sive nativitatem יְהוָה justificandi, & יְהוָה נִשְׁבּוֹת becolet. Paraphrastes expoluit erigi montes, & creari terram. Tandem Graeca διαβολαι & πτωσις, his affinia non raro confunduntur tamquam synonyma. De montium origine ne alias difinitur, & lapidum nonnullum

comparatio ad explicandam aeterna lapiente generatio-
nem; *Nec dum mons p gravi mole confiterant: ante on-
us colles ego parturiebam, ad tuberum non fecerat.* &c.
Confirmat utroque ex loco Ambrosius et aternitatem
filii Dei, five Chriti. Athanasius vero in iis dicit
modis ymaginem curvandum Arianismum, ne imaginem de
filio Dei quod aliquando fuerit quando non erat, seu quod
imaginari possimus tempus reale. Ambrosius existimat
præfatis à Davide anathemabiles, ut ipse loquitur, hanc
sit filium Dei, qui refutavit fadim et colvit in Cœlo.

les, misit Deum, qui regnum factus est nobis in Christo, non fuisse priuipue mundus fieret, & firmare terram, & orbis. Ad omnes Hugo sum montes factos illos qui de pauperibus fuit magis, & potentes, sicut lapilli illi apud Dahilem / evalet in montem: formatam terram: eos qui formantur, ut finis via Domini in honorem quodam est areae similes inproposito ad omnem huiusmodi u-

sum: orbem qui celum ipsa figura imitantur per contemplatione, & aeternis vacant, qua finearent, sicut dicta figura nullo clauditur: oportere omnes qui pertinent ad indicatos ordines bonos agnoscere in Deo refugium suum, & demisse de se fentire, scientes, quod priusquam essent, ^{Trepoleus} ^{1 Epist. 1.} erat Deus, non ergo sonus operae, ne mensura. Hoc enim

erat Deus, non ergo operum opera, vel mentis. Hieronymus affect tropologiam, quod antequam anima nostrae sublimata dogmata firmarentur, & terra corporis nostri fingeretur, Deus semper nobis refugium fuit, & habitat in anima nostra veluti terram habitabilem. Ait etiam iuxta versionem, que montibus nativitatem, terrae partum tribuit, liquido demonstrari sanctas, excusare virtutes, Dei temporis misericordia procreari.

Aut formaret terra, & prius reculit vere Hieronymum, & parturient terra, quod valeret ἡγετοῦ τετραβολη, & interpretari quod reddunt Lxx. ἢ τὰ πάσα, & fingerentur, tamet videri synonyma verba verbo membra praecedentia. A pollinaria sic explicat utrumque.

Admonere tandem Euthymium, & Niciphorus esse hic Teste
ratus (etiam) quae conferat ad re^mris^o, ad granditatem
quamdam & fastum orationis. Parum refert quod lega-
mus, (aut, pro^r / quam tamen etiam coniungimus) ut
Euthymius & Niciphorus esse
pro rite.

Et orbis.) Eodem punto Hieron., licer in Epistola ad Cyprianum addat *(orbis terrarum)* Augst., *orbis terre*, *orbis terrarum*.

o 3. de
14. q.

sicut & verus Paterium ; in Romano & apud Cassiodoro, atque Ambr. u omisso nomine *terra* in priore membro, aut *formatum orbis terre*. Si Tertetus attendisset ad notionem *terre thevet*, & *debetu*, & quod Hieronymus citata epistola adjectis, (*terrarum*) non efficit interclusum *orbi*, qui *orbis hoc loco dicitur*. Nec memini Latinum nomen *orbis* absolute positum pro *celo sumum*. Significat Hebreum, Graecumque nomen , & Latinum, *orbis*, terram habitabilem. Paraphras ex-

*Gen. 41. dit orbem aliquando a Interpres pro terra, & terra
artioribz, עַמְּנָצָה.*

Ascurvo, & usque in seculum tu et Deus? Hieron, com-
legem modo responsum Sunie, & Fretil, & quan-
tum in ejudicem Codicibus non esse vult, tamen esse debe-
re quo nomen erat **78** al. Prætermisiter nomen (**Dew**)
Psalterium verus, & Romanum nomen Augustinus Atro-
bius, Casiobius, legerunt LXX. pro **79** al., **70** al.,
quod negatione significans, que verba frequenti exprimi-
tur. In Latina Bafili translatione puto male ponit nomen
Dew, a pollinarius carminum foras servit **79** al. ex-
primendo, non quo loco Dei esse voluerit.
Illi quidem cum conseruacione dicereatur ab alter-
re, & monachis, & monachis, & monachis, & monachis,
terris ferens Agellius, qui in idem ita residunt, & re ip-
sia jam alati erant a Bafilio atque Theodoreto, qui præte-
re volunt Judæos deprecari a se humiliacionem captivi-
tatis. Indicant idem Euthymius, & Nicephorus, atque
Eusebius, qui citat Agellius, tametsi conversionem inter-
pretantur de penitentia, non de reverentie in pulve-
rem, ut illi alii: & ne penitus finatur exicendi, sed ad-
mittantur ad penitentiam. Quinto ad mysticum proprius
adfectus ferens Augustinus, & aliorum Latinorum; ne per-
mitat Deus nos ab amore divino averti, & extornerum;
Sed si quis in aliis quibusdam iuxta illa massima

Ait Augustinus quod convenientius diceretur ad eternum, quia non a faculo Deus, qui est ante facula: aut utique in seculum, cuius est finis, sumit sit illa fine; sed ex ambiguo verbo Graeco si plenariaque in Scripturis vel in seculum pro aeterno, vel aeternum pro facula ponat Latinos Interpres. Docet praeceps, quod optimè non dicit, a faculo tu fuisti, & tu que in seculum tu eris; sed praesentis significatio verbum posuit, innumeros Dei habitantiam omn modo, incommutabilem, ubi non est, sicut & erit, sed tantummodo est, iuxta vias. Ego eum qui sum, qui es, misisti me ad vias & dimisisti ea, & non mutantur, ut autem dicitur in ipso est, & annui non deficiunt. Scripturas conitam, ut le caput nostrum attemperent, per longissimam durationem, quibusque que ab initio mundi, & aeterni tam solleme significare. Sed idem valeret dicere ad eternum, que in seculum tu es, &c. a. & celos tu es, & ab initio, diebusque aeternitatis, & ab origine mundi, & h. a constitutione eiusdem; quod alibi dicitur, autem secundum antequam quidam Deus faceret, ab aeterno, &c. Calliodorus deferens in libris peritos explicat hunc locum, si Chrysostomus de pars parte Eusebii, & filio. Absoluto deo intellegitur, ac proinde etiam de personis omnibus. Redet vero Chrysostomus ad admonitionem, ne audientes, utque in secundo, tunc in tertium putemus illum indicari, sed convenientius Deo intelligere nos oportere, & neque Scripturam nimirum tales particulas, (donec, utque, &c.) non includere, nequoniam definitum. Ambrosius in quoque

Ad eundem modum Hieron. x., iuxta translationem LXX. explicat orari Deū ut non humiliari peccato per peccatum hominem, quem tanto dignatus est honor imaginis, ac similitudinis, nec non filiationis suæ, quem promiserit penitentiam. Juxta versionem ex Hebreo texu, in quæ affirmativa oratio, *convertere bonum*, & *se feni septimus est*. Tu à seculo, & in æcum est Deus, si ve fortis 78 c. in eadem semper fortitudine, ac robore perseverans non sicut homo, qui nonnihil quidam fortis, & robustus est in adolescentia juvenili, virili, constanti agere. Sed qui proceriter erat, a veritate, & convertitur enim Deus in contrarium imbecillitatem, ita ut / quod contineat que sequuntur/ non excedat ferè septuaginta vel octoginta anna, ita si annum, qui recenti olim in seculo pene millesimum attingebat, cum ad extreum vitæ per venerari, dicat, vel repeat quodammodo terminus mode: auctor ævi centenarius; *Convertimini*, & *reverinti* filii bonum in pulvrem unde sumi effici. Placet Tertio eti, qui Hieron. sequitur versionem. Videris necepsisse eadem cum Varabile duxit similitudinem ab

*Vers. 3.) Ne avertas hominem in humilitatem, & dixisti: Decommunis, & ad te colligit, quafi dicere David: Tum
Convertimini filii hominum.*

PRÆFATUS DEUM REFUGIUM CUNDIS EST, NEC DEESSE UMBRA
QUAM POSSE, QUA IPSE SEMPER EST, AC IN AETER: COM-
PARANS VERO CUM ILIA DIVINA EXTRINSCITE BREVIS VITA NOSTRA
CALMI MITATEM, PRECUTA NE FINIT HUMANUM GENUS ENI
MASCULINUM, ABJECTIONEM AFFLITIONEM, UT PERPE-
TUO JACENT IN MORIE, CUPUS PRONUNCIATU FVENTIUM, POST
GEN. 3. 19. QUAM PRIMUS PARENTES PECCAVIT DICERIS SI. IN FUDORE VULTUS
TUI VESPERTINI PANE, DONCE REVERTARIS IN TERRAM, QUA FUNITUS
EST QUA PULVIS ET, IN PULVEREM REVERTERIS. SIC JARLENIUS.
VEL ORA DE NESA CITO REDIGAT IN PULVEREM MORIS, SED
SPATIUM DER PENITENTIAE, AQUE CONVERSIO QUAESMODUM
IPSEM PROMISTI, AC INVITAVIT ETIAM, VEL NE PARVARI
HOMINEM SUPPLICITER VENIAM FLAGITANTEM, RECEDERE HUMI-
LLATUM, CONFUSUMQUE, AC SOS IPSE FRUSTRATUM, & A LUO HE-
NIGO VULTU REJEDAM, UNDE PENDET (ALIO) (HUGO HOC SATIS
INDICAT.) QUAM IPSEM PLACERE SIBI SIGNIFICARE, OM-
NIQVE VELLE, UT CONVERTERENTUR HOMINES. VEL QUANDO
FIZA FAT MORTIS, AC IN PULVEREM REDUCUNDI CONVERTENDIQUE,
VITA FANTASIA, INERIT FALSEM, DUM VITA TANTILLUM DU-
PLUM PULVEREM. 19. 10. IACOBUS VERSUS EXPONIT, NE
HOMINEM CONERTAS IN MINUTISSIMA PULVEREM, TAMEN PO-
FLEA JUSTU TUO EUNDUM RESUFICIATORIUS. DECIMUS APUD GE-
NEBRARDUM: REDUCIS HOMINEM IN PULVEREM, & DEINDE DI-
CIS: REVERTIMINI, UT GENUS HUMANUM PROLE PERPETUERET.
DECIMUS SI DECLARAT HIER. Y: O DEUS HOMINIS CONDITOR Y EPIS. 13
HABITATIO, & REVERGAT JAM INDE AB INITIO: CONERTES EUM
UFIQVAD CONTRITIONE PMORTEM, UT CORFINGIS SOLI VAS, TA-
MEN ELEM LOQUERIS QUOTIDIE PER PROP., UT CONVERSIUS, AC
PENITENS RECUPERET IMMORTALITATEM. DODECIMUS SECUNDUM
EADEM TRANSLATIONEM EX HEBRAEO: AVERTES & CONVERTES
HOMINEM IN HUMILITATEM, IDEM, INFLATIS HUMILIAS PLA-
GIS, AC TANTUM NON DIREC VIDEVERE EIDEM AFIDIO, &
IN-
FIRMO, NEC NON ALIUS EDICIS MALE: CONVERTIMINI, IDEM,
RESPICITE, & PER PENITENTIAM REDITE. ADHUC PERSTENDO
IN EADEM TRANSLATIONEM EX HEBRAEO, POSSENT II SENSI, QUI
SECUNDUM NOTRAM ALATI SUNT, HUC RETORQUERI. SED NON
ARBITRARI SATIS LITERALE, QUOD TREVETUS IN VERSIONE HIERO-
NYMUS CONVENTUS HOMINEM UFGA AD CONTRITIONEM, EXPLANAT
TREVERI
PLATARIO
IN PROBAS

374 *et concilientur cum à Demoniis, rūm ab hominibus.* Idem omnino indicant Basilius, ac Theodoretus. Suficiunt Agellius lectum à LXX. **חַדְרָתָם zibham**, non reperitur nisi verbūm in pīlōn zibam in Jobe, & significat abominari, nauseare, fatidite, reputare ut fordes, & excrementa vel ex cibis, vel ex corpore egesta. Nomen inde nullum extat. Quare sensu est: Abominari nescos, fatiditissimi, cum hominio, & nauea egesti tamquam res turpes, & stomachum facientes.

*I*deco*r* fons *s*omni*e* erunt. Similiter translati*m* reper*t* in recentioribus Hebraizanib*us*, inundat*ur*, seu inundat*ur*, aut inundab*it*, rap*is*, rap*is*er*f*, aut rap*is*er*f*, ut fac*it* aquar*um* solum*n* fuit, erun*v*e, hoc ed*c*, fac*s* velut imp*et* quodam r*u* eos, init*a* nim*b* diffus*er*e: tanquam imm*is* inundatione lib*er* rap*is* eos de mundo*m*, velutque somnium tradid*er* oblivioni: te*ll* i*ps*ane somnus fuit: i*ll* annos hominum properate vel*oc*l*im*, it*a* ut pr*iu* quam se*le* colligere valeant, & cog*it*are quid bib*er* ac*ce*re*re* in vita*v*, sentiant*ur* illos velut somn*um* quoddam elaps*os*. Pro*in*undatione Paraphratis*n*, mortem pos*it*, et*in*con*ver*tant*ur*, indu*s* eos in mort*em*, qu*a* er*it* ill*is* fisc*u* somni*e*, vel, tanquam dormient*es* erunt. *T*unc i*ps*ae i*nt*er*pr* translationes hominum ann*u* c*on*sider*ant* ill*is* fons, & *com*par*ant*, ut res ill*is* abominabil*es*: & huj*o* mod*u* ob afflictionem dic*an*t qui in i*ll*is deg*er* d*u* mil*ia* placent: f*ec* nec alii valde placere *d* *Ecl. 1.1.* pot*er* propter incommoda f*er*el*ut*is. Secundum translationem nostram om*ne* vi*ta* spati*um*, quantum est, c*en*te*ur* ut i*ll* i*ps*ae, i*dic*eb*o* Job *et* par*ce*bat *qui*, quia nihil *c* *7.7-16.* essent die*s* *בְּבָבֵל* vanitas*v*; unde qui par*u*m vi*x*it, Abel nominat*us* est. Deficiunt*ur* in vanitate dies, & an*u*cum festinatione*f*, sed improborum anni mag*is* pec*u*culariter pro*in* mil*io* habent*ur*, ut Gre*v*as demon*str*at, qui pro*in* illo datur*ur*, et*in* pro*peccato*, quia non redeunt*ur*, *s* *for. 25* neque colligunt*ur* ex*ist* fruct*u*s, quia o*ti*o*ne* con*fun*dim*it* *T*om*as*

¹⁷ Comparatur fuxa ita translatio hominum anni cum aqua fluxu, seu bullia, qua inde exiit, unde adiunxit, *Homo bullia, & Ofazz a Regm vocat spumam, & homini, quod Interpres expedit us ibi resubesse, & quod pro nihil habent, & nihil astimant proper nimiam rugacitatem;* & sequenti venuit similitudo max rugacitatem. Videatur autem Neiensis velle hic indicari quod vita hominum post foundationem, sed dilatata, non confutatur cum vita hominum qui fuerunt ante illud, jure Tempus quanti sciam
candidum sit
h p. 38. 64.
E. 14. 2017.

Verf. 6.) Mand sicut herba transeat, mané floreat, & trunat: vel predecidat, induret, & arcat.
Hec est alia elegans, valde quærita brevis humana: vita cum herba comparatio, & vietum Propheta induere relati loquenter, ac determinem Deum ut si homo similis herba mox virenti, mox artefacti. Mané herba, cum exortente prolix prout, quadammodo proh-
ibita, & cunctis fuit, & cunctis quænta daturam
Sancto legi
Brotois;
vix humi-
norum her-
ba elegans
comparatio

Si legas *¶ scianab*, erit annus, & collectivè pro annis multis accipiendo sumus erit. Inundati eos, anni eodem erant emperio ut inundatio, vel ut somnus. Item inundatio eorum erit, & ut somnus erunt. Hieronymus ad Cyprianum explanat iuxta translationem ex Hebreo multum conventiones nostrae conferre, & saluti, quod omnibus vita mortalium, quasi somnum, ita veloci morte contraria est: secundum LXX., omne quod in facculo longum videatur apud breve esse; dies enim & annos quibus humana vita contracta est, si comparent exterritari reperandos pro nihil. Graeca editio LXX. hæc est: *¶ τοις προσταγονούσιν γενναρι, Νηλίσιαν μετά λογαριασθεντούσιν*; id est, habebeuntur, ut nihil. Id citatos ante Diiodorus, & Nyfennus explicant longe diverso modo, quod peccata quæ a peccatore nibilis fiunt, & extenuantur. Deus recipit velut longissimam quamdam annorum multitudinem, & oculo suo singulatum judicat. Alter Apollinarius:

¶ *¶ scianab* annus, & collectivè pro annis multis accipiendo sumus erit. Inundati eos, anni eodem solis nimio per diem aduta æstu, decidit velut ab illo suo virore, ac denum humore delituit exarctis. Ad eundem modum homo in ipso vite principio, tamquam è tenebris nostris productus in lucem continuo profectus ex transiit facit ad ultimam corporis mensuram, florens, vigenque, at ubi velut adventaria in extremâ vel vite vel fæcere, deciderat ab eo vigore, atque naturali ex haustus humore, induceret, & arearet; consumente ulmirum humorem illum, aut fæcere, aut morte. Puer viridis videatur, succipi plenus; pubescens florere; deinde durari laboriosus: tandem exhausto humore jam in se nio siccari, & ad interitus pervenire. Pueritia simili est matuimus tempori, juventus meridianu, senectus velut per nos, sed ad homines diverso accommodari similitudo potest, atque ad finem vitæ illorum. Nonnulli ipsi manè vegeto adhuc corpore moriuntur, & exsecutumque vix

Dum si exordia incantari, am. decimam ad vesperam deficitis in fenectute viribus, & ceu diurno & nocti fereatis, & aresatis. Ephemeron herbam ejusdem nominis cum animalculo de quo prius memini. Dirosorides C. cum Matrithio nominat duplicum, alteram quo uno die interimar, alteram quo undie flores amittat. Pertinet eadem *Griffolia* herba, deinceps Rosea.

Quasi dicent, non solum breves, ac pauci erunt dies, an-
ti-mue hominum, sed etiam malorum, hoc est in vitiis, & pec-
catis. *Si quis dicit, Dives sic refutamus*. *Si pro-*
Matthiolo nominat duplacen- C. 1615
teram quae uno die in-
termat; alteram qua unodie flores amittat. Pertinet
sed nam foliis taliis herba, deinceps Possumus.

caris transfiguratur in vice[m] eius in regalitate, & gloria sua auxilio ad versus prioritatem istam ad malum, & peccatum adjuvet. Euchymius, ac eius abbativore Nicophorus non vix annos, sed et arduo, legentes ut in quib[us]dam non quoque Bibiliis regi[us] explicant quoniam dicitur sit antequam regi, & non post illa merita, sed post regnum.

*nos humana Viræ exiguae esse, quævis ad imum proten-
derent, nunc dicere, se tamen adhuc magis ac magis hu-
jusmodi amorum spatiæ contentur, nihilque fatu-
mum est. Diversæ ceterænam pibil corporis sint.*

rum, quam ad Divinam eternitatem omni propositum habet. Itaque volunt hunc esse fonsum; Contentus eorum mille annorum abeatur erunt apud me, hoc est, etiam quod eritiam a me magis contentemur. Eusebius apud Aegidium et Iesu monera (quam vocem apud Autores profanos non reperio) contentus, aut annihilationis armorum eorum expositus de Judeis, ut feliciter in annos, diutiusque addicatis seruum Dei, & ut proprie illataam Christo mortem, quem negaverunt, anni eorum in maximo contenti-
facit per rem adhuc magis Jones hedera, que sub una nocte nascia est, & sub una nocte periret. Quoniam Athanasius ad Iudges hunc locum accommodavit, ut manè intelligatur his usque cum Deo favente, res quoniam floruerunt, ac prosperaverunt, vel per se, quando posse, proprietate Chri-
sum, l. 29, c. 4.
p. 1. 24, c. 2.
l. 24, c. 2.
l. 24, c. 2.
l. 24, c. 2.
l. 24, c. 2.

stum ab illis crucifixum ab ope divina, nō agisque peculia-
ri providentia reperi sunt. Athanasius, qui recipit etiam
definitionem adolescentis initar herbe teneat germinari,
statim integras, ac florentes, denique senectutis de-
cidens, & arida, manu attendit in legis traditione, her-
ba noniū legalem religionem interpretat potissimum
licetandam. Concordant Baiulus, Theodoretus, Euthy-
mias, qui meminit quoque de prosperitate Iudaorum per
mille annos; sequitur vero etiam lumen illius de arati-
bus hominum qui communior est, & a Nysseno a quoque
traditur. Gregorius b Papa inter mythicas herbe notiones
primaria ponit pro virore glorie temporalis, hieque deno-
tari quod in prosperitate hiis seculi temporalis gloria
deus velociter aerevit. Omnium optimè Hieronimus ad
Cyprianum c expressi hunc sententiam de vita humana qua
in similitudine florunt, aque fons eden penè tempore
ficcatur, aquæ deponit. Sicut mire virens herba, inquit,
& suis floribus vernali delectat oculos contemplantium,
paullatimq[ue] marcello amittit pulchritudinem, & in
stremum quod conterendum est, vertitur, ita omnis species
hominum vernali in parvulis, Borei in juvenibus, vigeret in
perfectæ statis viris, & repente dum nectit, incanebit
caput, rugatur facies, curis prius extenta contrahitur, &
extremo fine, quod hic dicitur vespera, idest, senectate,
vix moveri potest, ita ut non cognoscatur quis prior
fuerit, sed pene in aliis commutetur. Quid loquimur de
infantia temporibus aliquæ ad extremam, & decrepitudem
senectutem? quum hoc & languor faciat, & inedia me-
rit, ut vultus prius pulcherum somninarum ad tantam
transeat fedatatem, ut amor in odio commutetur? Affer
etiam Esaïam d, *Omnis terra frumentum, & omnis gloria eius*
qua si fons: sonus auris, & hor decedit. Transtuta via
nostra cum primis incipit, sed tunc præcipuum cum flore-
fici, sicut ejusmodi plantæ. Plinius flore melriter ca-
necentem in nominat, & abeuntem. Cœcitur David f se
sicut fons aruisse, Deum in aeternum permanere. Fœ-
num rex eorum praesertim præsumus evaleverat exarescit,
nec de complicitate madam potest qui misit, sinuere qui
manu polos colligunt, q[ui]a licet omnes, ma[ni]x q[ui] emi-
tuntur, in ordinatione quoque regni ac Sacra-
dotii uiget ad Christum: Christum hujus feminis, & ho-
rum florum fructum esse, quem David q[ui] cœcitur desigil q[ui] Lue. 1. 26.
terra nostra, dante benignitate Deo, & fœnum f[er]mam
Deum fore ut poneat de fructu ventis Davidis super se-
dem eius r[ecipi]t; produceat fructu flos decidit, quia veri-
tates apparente in carne figura percutit, quem transistum
nomen indicat *Galatæ*, in qua Nazareth erat: hoc fibi
etiam velle que hic dicuntur: velper namque plenitudi-
nis temporum succurrit vel dictum fructum, & flores deci-
disse, ac aruisse, prout etiam scripti: Esaïas q[ui]d nomen f[er]mum
aruit, & flos decedit, vultur autem domini maneat in a-
termnum; quoniam omnis caro fenum dicitur, intelligi popu-
lum carnalem Iudeu[m] sum, qui ab omni spiritu pinguedi-
ne vacuus fieret littere adhæsit, & gloriozam habe-
bat in lege, non remansit; perit regnum, Sacerdotium,
Prophætæ, templum, magnalia alia. Loquitur hic doctor,
ut holer, per accommodacionem, quoniam flos cui succe-
dit fructus non decidit, vel perit, sed transiit potius, &
convertitur in fructum, & hoc loco fermi fit de herba, flo-
ribusque qui transire non debent in aliun fructum, led in
Balaam florat natura confiserit. Joannes Vitalis u[er]o refert
florem matutinum ad juventutis delicias; transiit, quia
in eodem statu homo non permanet: casum in vespere,
mortem in extrema statu, induratum postea cadaver, &
arcetum quom resoluitur in pulveres, vel mane in peni-
tentia, transiit, transiit cum transire quis de malo in pejus, &
ardore tentationis, sicut herba siccatur. Hugo hoc loco
exemplum prodicet de viris epulonibus; qui floruit p[ro]mum
in mundo, sed transiit, & recepit bona in vita sua: postre-
mo induratus, & aruit in inferno, ubi guttata aqua flagita-
bat, dum flammis crucebat; sed parum apte auctor
hi juxta lingua fæcile idiomam, q[ui] pati dictur,
endures, indurare (unit) Latinæ in eadem notione, ut pati
tormenta significet. De dicitur scribentes a varo, aut opibus
abutentes Jacobus yiat quod sicut flos seni transiit; exor-
tum enim Solem cum ardore arcetatum fenum, & flo-
rem ejus decoloravit, & decorum valus ejus deperitum,
itaque futurum, ut ille in itinere suis marcescat. Uti
x In speculo
moralis, fr. 100, 260.
y Lue. 15. 26.

Manipulari. *manu finge* nent inter homines illi corruptioni obnoxii sunt, ac minus plerumque ad usum idonei, quam humiliiores. A manipulari etiam pauciliorum, quae factis tunc disperguntur Petrus eadem comparatione, & Auctor Ecclesiastici a, & Elaias b. Sed Ecclesiasticus proprius ad rem accedit. Omnis enim fons somni veteris est. & sic folium fatis.

... nigris scutis, quos vexillorum, qui forte tunc deearant,
erexit loco, Romulus potitus deinde Victoria, milites de-
inceps manipulari denominati sunt b, & alii alia place-
ratio, & in cornu gerens betta frenum pugnam designata.
Habat videlicet ad vincendum vitia cognitio
nos frenum esse, quemadmodum superius de meditatione
dictum est, dicobamus nos in omniem regidendos. Homini imbecil-
itatem debribens Job 2, vi, quicquid brevitatem ejusdem,

*Mirabar, alt ille, celerem fugitiva etate rapinam k,
E dum nascuntur, confunisse rosas.*

Et Homerus hominum generationem cum generatione
comparat foliorum.

comparat honorum; in malum. Inde unum de nominibus mundi γένος εβαλοφ, Dut in libro Proverbiorum d. exponunt, pro eo quod legi-

mus filios qui transiunt, quasi dicas transitum: transit enim mundus, & concupiscentia ejus, ac praeterea figura

& gloriæ exultationis. Non potest videri nimis longus de illius f., & in mundo transeunt homines, mutantur, num-
vita brevitate sermo, & nos in hoc opere de illa non se- quam in eodem statu permanent, succiduntur, moriuntur,

mel regimus, nec non in aliis florum detractione vindemie similis est ulcroque marcendo, decidunt, inquit Plutarch.

*misi tempest ve demantur. Id accidit in hac degentibus
temporibus Hebreæ, Græcis, ac Latinis in optandi modo
reditu sunt, quo viri etiam habent imperantis: qui ra-*

et. 2. Pet. 3. 8. donidæ, in quibus nihil lerebat ad fractum, sed ad voluptatem, utque Adonidem ipsum refert in primo etate. *et. 2. Pet. 3. 8.* vel horris mulierum, quos alebant & redonabant, que viuunt in haec imperiis; quare ratione tamquam urgens imperium divinum, velutique precipitans ad transiit, muratione mortem innver-

tit flore præceptum, vel fortis manetum, quod scimus & curabant in testis, nec aliud nisi futili, caducia, ad octo
tum dies vernaria, ut ex Platone idem Plutarchus n
præcipuum ab hominibus, multorum ab aliis invenitur. Polsemus preterea interpretari, manere ac si herbe transire, &c. eorum anni erunt, sicut ea que pro nibilo habentur.

*Tantum quies dicitur, ut ex parte suorum, & ex parte
memorat, continebant. Bernardus & dum disputat de Na-
zare, h[ab]et quod in incarnatione annunciator Angelus misit est
Opere, de floriente interpretatur, et quodam sensu divina vix
Est autem xantho herba virgens gramen & generaliter quae-
vis herba, folium, lignum; quamvis Athan, ydeatur pro ea
fumere, quod folia emittit; & nondum in caulem erigitur.*

Mane floreat, & transeat.) Hieron. mane floruit, & abiit: alij, mane floret, & vives accipit, sacerdotis vel, mane flo-

billibus quæ ostensa sunt in exitu Israël de Ægypto, in figuris, & ænigmatibus per torum inter in deserto ulque in

*Vers. 9.) Quoniam
iratus defecimus.*

Anni nostri sicut aranea meditabuntur.

Probat ita esse quod proxime dicebar, postas à Deo
iniquitates in conspectu ipsius, & de omnī præterita
vita caru, ferieque cognovisse, ac dijudicasse ad pa-
niendum, quia, ut seipso jam quoq; verius dixerat,
defectus in illius, & dies in multiplici, magnā, mi-
seria consumuntur, videlicet, inquam, propter iniquitates,
& peccata nostra, quibus Deus offendit est. Dies autem
nostris oculis abire, consumiri, ostendit ex eo, quod omnes
illi, totumq; pacium vite nostrâ mente cœntur telas,
quam contexti eviscerando, & exertendo se ipsam ar-
anea, estque adeo fragilis, ut levissimo tactu disperatur.
Explanat Nyssenus à vim compatitionis hoc pædo: Ut
enim telara aranea appareat quidem quoad connexa fuerit:
at si quis manū admetteret, derupte contactū digni-
torum dilabens evanescit; sic & humana vita supervacua-
neis, & non consistentes studiis, tamquam aeris qui
buldān filii, semper implicata, contexti fibi, non subi-
stentem telam; quam tñ quis firma cogitatione apprehen-
dit, & subducit, inquit, nimirum re-
noscit, & collabatur, seu recurrat, vertuntur, &c. Chal-
consumimus dies vestrae nostrae, tamquam vaporē omnis in
fereantur. Repehita dicta veriu 7. qui continet eandem fer-
mentationem. Brevitatem diuum noctivorum, ac veloci-
tatem Job a majorate facit quam curiosus dicuntur quoq;
quasi umbras super terram, nullas; coru mōto a, primi
verbi Hebrei 12:20 pavisit et, ac si dices, dies noctis
convertunt se alio, velutique vale dixerint; quod allata
nunc velocis curiosus innuit similitudo. Directum in
spacio vivendum dato, quod immutatum est post dilatio-
nem, plures declarant, sicut & sequentem verisimiliter
mavult Augustinus interpretari fentis spirituali; ut potest
dicimus. Tali sensu significari erit quod multi defi-
ciunt cum iratus corrumpit eos Deus neque corringtonur,
percussi non dolent, attriti renuent accipe perte disciplinam
p Jerem. 5.
i. m. Domini non portant leientes se peccati ei q. p. 1. ap. 29
Tamen adhuc plures defectum misericordia, non difcen-
tes inde facere iustitiam: & mutati bonitate Priscipum,
& honore, qui in eos colla usus abutontur in superbia f.
p. 1. Eze. 26.10

dat, effugit contactum vanæ seductio[n]is, inquit in libro
cidit. *Omnia enim, quibusin hac vita mortalium curæ
distinguntur, inanis quedam opinio est, nihilque subtilis
d' invenit securitas: opino et honor, dignitas, generis
caritudo, superbia, elatio, dixit, & his familiæ, quæ
bus vite ho[mo]nus aranei inhant eave meditatur.* *Quod vero
vita homi-
num cui-
ancæ con-
spicua:
petatio:*
*Qui nomine circumterat Hieron, in commentario idem
tituli commode declarat. Quomodo aranea, quæ mittit fi-
la, & hic illucque discurrit, posse[t]iones querimus:
divitias apparamus: proce[sum] filios, laboramus, in re-
quia sustinimus, & omnia facimus, & non intelligimus,
qua aranea telam teximus. Casi[us]or[um] arant[ur] arænae,
debilitate, ac tenetare[nt] & quod ad escam fibi procu-
randam quadam retia dolose contexit: sic annos corum
qui scleratas operibus dedit sum, inanibus, & subdolis
machinationibus occupari, nec ram operari, quam sub
ancipi[ta]t meditatione vivere. Haimo spectat præterea evi-
cerationem, viceratque confutacionem, idest, anima
atque corporis perditionem; & hoc sibi velle apud auto-
rem. Ecclesiastici b[ea]tæ vita projicie[re] intima sua. Addit[us]
Re-
migius araneam in suam relata sp[iritu] interfici, eodem quo
do qui terrena fibi comparavit bonis[er]im irretiri, &
ad mortem trahi. Facilius cerè aranea post confidat te-
lam comprehenditur, necaturque, vel in ipsam telam yel
ex ea tamquam ex scutio[n]e ejeta. In 38. c psalmo erat
testimonia familiæ. *Propter iniquitatem corripuit boni-
nam, & subfere[re] scissi fera arantam animam eius.* Job d[icit] fiduciam inanem cum tela coferat arantam. E[st]a scoper-
ra inimilia operantes, telas araneæ texere scribit. Habet
affinitatem ducta ex textilis comparatio, quam utrump[er]a-
tur. *Iob 4. 8. Dies me vel nescio t[em]p[or]is levant, quam aliter*
Sed & quidam defectus bonus ex ira Dei nonnunquam fe-
quuntur in aliisibus, qui scilicet meliores flagellis & flictionib[us],
qualis *Saulus* qui dejectus oblitus est proutem ad voluntate[m] Dei. *Noray* & *Hugo*, affectis præterea diffi-
cione defecuti secundum animam in scientia, iudicundi-
corporis, compassionis, studio, penitentia, iustitia, gloria; secun-
dum corpus in vita, decoro, robore, sensibus, faintate, ci-
bis, secundum possessiones in dominis, sepulchris, stipendiis, pecoribus, fructibus terra; fit pars indicativa.
Anni nobis sciat aranea meditabuntur.) Activæ tantum
sumi debet hor[um] verbum, non passi[ve], nisi it idem quod affi-
tabuntur, seu reputabantur, quo R[icardo] Celsus, & Valentia
exponunt modo duuntur, & optionem dant Haimo
Hugo, Arguanus, Genebi, qua *querer[unt]* folios est ad
vocis. Difficultatem fecit forsan his qui passivam
vocab[em] sumunt, quod non intellegunt quae pacio medi-
tationis actio dicatur deannis. Annis meditatio tribui-
tur, quatenus homines, quibus vivunt annis, dieb[us] que
in continua verfanctu[m] meditacione, & sollicitudine retum
ut plurimum inanum ac inutilium, vicerat suamet con-
sumendo in morem araneæ, ut antea fatis declaratum est.
Quenadmodum dies dei eructare dicitur verbum, nox-
que non indicat scientiam ianæ, iuxtaq[ue] parecimani dies
posterior, prioris d[omi]ni ipsius, sic anni meditatio ribu[lo] Dies post-
teri per meoniymam pro anima hominæ que curia axio, &
multaque continenter inanis voluntati. Apollinarium
solam expo[nit] similitudinem cum annis araneæ, vel potius vi-
cium quod sit annæ similes anni nostri, omnia vi-
verb[us] per se, nisi voluit id dici meditari; nec aliiquid,
quod veluti curat ei simile esse.*

Moxay.

versus i. nro. translatio et in opere,
Nost. is a mis persimilis est aranea .

Euthymius, Niceph. ac Chrysof. quem citat Lindanus,
volunt quidem per traxi ari utratur hoc loco poni, &
idem esse quod xvi. cibis estimari ac reputari ut de Latinis
non nullus est, Sed nee ea necessaria notatio est, nec
arbitrio alio exempli confirmari posse, nec perser. & per
araxi hauri, ac reputari significat, quod equidem
obligare potuerim. Glossa interlinearis meminit alterius
Latinas translationis, que habet, meditabantur,
iustis temporis propriis effluxerunt. In eam tempore
Casiodori commentarius explicat, dictum est, meditabantur,
non operabantur, ut offendetur eos sine aliquo utilitate
transfisi, qui sub nullo fructu bonorum, sed sub an-
cipiti meditatione vixerint. Rationem futuri BrunoCar-
thusian. reddit, ut innaturi perseverantia meditationis,
gravibus, quid notarum verbo meditandis, quam si possum
estet operandi, verbis, pejus enim esse meditando
operari male, quam temerarie; Nihil est quod vites ma-
gis exhortari, quam meditatio, quam recte possit evi-
tationem nominare, qualis in aranea telam tenente Ere-
quens meditatio, inquit Ecclesiastes v. carnis oficio est.
Translatio Hieronymi & aliorum ex Hebreo discrepat,
consumimus, inquit Hieron. annos nostros quasi eternem
loquens. Alii, tamquam sermonem, instar locutionis, can-
tici, meditationis, vel finissimus non nobris dicto catus.
Volat autem invocabilis verbi, ne fit, cum missa reverenti.
Sic.

Sic fuit Hebreus קָרְבָּן כְּבוֹד הָנֶה cibitina sciamenū a*n*, nemp sunt: occurunt exempla idiotimū hujus alia ut,
chemo hegeb. Ubi ultima vox nomen est, posset autem
punctis mutatis esse participium חֲבָבָה bogē ab hebab-
gab, de quo alias ejusmos. Opinatur Agellius lectionē a Lxx
chemadhib, scut meditan, id est, npi nostri tam-
quam si meditans essem, fe si meditare, nmpē anni no-
stri evanuerint, ut vox evanescit tūm al prolatā est, pfer-
serim si submīs, & missando, nec reliquo fono vechen-
tore; vel sumendo רַבָּת, confundimus annos nostrōs;
quasi meditando, ex leniter vocem emittendo; vel anni
nostrī veluti meditabantur, hoc est, tamquam sonus exiguus
vocis diffolubantur. Suplicatur præterea legiſe in-
terpretes cōdēm בְּגָבָה quod locūm significat. Di-
cere debuit בְּגָבָה, vel בְּגָבָגָה. Denique medi-
tandi verbū non fatis convenire in arameā, quia medi-
tari usurpat dumtaxat in scriptura pro prolataō vocis
præsternit exigua, ut cum dicit Ezechias a, metitar, ut
columba & Elias b meditantes columbas cognominat.
Genebrardus Græcē legit in p̄ficiens אֲנִירָבָרְמָן meditan-
tur. Deinde בְּגָבָה arameā ut veteri putat signifi-
care, quasi meditabundū anima, & malitiū. Tunc
supplevit Lxx, propter dictum nomen בְּגָבָה ab
בְּגָבָה quod meditari significat, verbum meditanti
perat, ut inquam exprimerit magis notionem, ac ra-
tionem illam nominis pro arameā. Hoc probabilius duco;
nec idea mutaret εὐθύνη in γερμ. araeum, cum per-
indū confer sensu. Opinio Agelli plus probatur, & ponit
בְּגָבָה significat solū pro emphīcō vocis; cum pluri-
mis exemplis ostendit posset sumi pro mediatione cordis,
menis; immo hanc esse primariam significacionem nema-
ne vero texendo celam videtur meditate id facere & us-
tra וְעַזְבֵּתְךָ אַתָּה, cum continua molesta. Tandem
qui in minus hor probat, dicit quod infinitus S. Hieron., &
magis clare tradit Hieronymus. Oforius nepos, & vi-
dentur concordare Ricardus Cenomanus, & Janenius,
transferte voluisse Lxx, pro ferme loquentis medita-
tionem arameā; quionam quodom loquens sermo pre-
tervolat, ita & opus aranea incassum rexitur, & ob-
scu-
rior fortassis erat Græcis similitudo ex בְּגָבָה hegeb, ut
motum animi denotat, qui ad loquendum sic impellit,
ut intra labia vera omnino pereat.

*Vers. 10.) Dies annorum nostrorum in ipsis septuag
anni.*

Si autem in potentatibus octoginta anni, & amplius labor, & dolor.

Quoniam supervenit mansuetudo , & corripiem

Sensus loc
Brevitatis
vitæ homi
num nota
tis.

rum nostrorum dies, ut non volum reculum continere
naturam cursum, & in bona valentia seprugina-
re in ipsis; si autem solito plures in illis qui valdioris, re-
fectoris, manus, fanoris complexionis existenter, ut
mum fere pervenant ad octoginta. Dicit etiam quod
hilomilos in tantillo isto tempore, quod absolute certe
potest breve, maxime autem si comparetur ad exter-
tem, cujus respectu milie annos dictum est prius esse
diem hefternam, que præterit, & vigiliam nocturnam
& omnes annos quoque sint pro milie, plurima
ejas plena est laboribus, angoribus, doloribus, quos ve-
bat Jacob d̄ dies paup̄ & malos, vel uidit quod id
in dictum terminum octoginta annos in roburifibro
seprugina in aliis superest, transfigi afflictione, &
de re. Postremo affirmat provenire adeo magnam istam
ta brevitatem, & in ipsa brevitate afflictionem, quoniam
Dei manuacta castigatio venit super nos, & ab ea con-
pimir, proper delicta nostra, ut si sapimus, intelligamus
& cœvacemus venturam aliam longe acerbiorē, &
turniore peccata, tum in præsentis, tum potissimum
futura vita, quod impii de se dixerunt, omnibus conve-
nientibus, exiguum, & cum tædo esse tempus vir-
tute. Alios potest sensus ex varia vocabulorum in-
terpretatione natos attingemus.

Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. Sicut dixisse, in diebus annorum nostrorum septuaginta.